

Анотація навчальної дисципліни СПЕЦКУРС «Підліткова психотерапія»

Кількість кредитів ECTS – 3

I. Основна мета засвоєння курсу полягає у засвоєнні студентами теоретичних знань і формуванні у них практичних умінь і навичок в галузі підліткової психотерапії.

Основна мета даної навчальної дисципліни може бути конкретизована за допомогою наступних завдань:

- засвоєння студентами знань про базові поняття психотерапії, особливості психотерапевтичної допомоги підліткам, специфіку психотерапевтичної допомоги дітям та підліткам з різними проблемами (неврози, агресія, замкнутість та ін.);
- засвоєння студентами знань про особливості психотерапевтичної допомоги сім'ї, зокрема основи сімейної психотерапії;
- формування у студентів вмінь використовувати різні види психотерапевтичних методик;
- формування у студентів вмінь створювати власну структуру терапевтичної сесії;
- формування у студентів вмінь вибирати та поєднувати оптимальні психотерапевтичні методики допомагаючи підліткам з різними проблемами;
- формування у студентів вмінь проводити сімейні психотерапевтичні заняття для батьків та підлітків.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців спеціальності психолога (практична психологія).

Дисципліна «Підліткова психотерапія» дає можливість студентам набути додаткових фахових компетенцій у психодіагностичній та психокорекційній роботі з підлітками та їх батьками.

- **III. Завдання дисципліни** – навчити студентів умінню створювати власну структуру терапевтичної сесії; вибирати та поєднувати оптимальні психотерапевтичні методики допомагаючи підліткам, проводити сімейні психотерапевтичні заняття для батьків та підлітків з різними проблемами.

IV. Основні знання та уміння, яких набуває студент після опанування даного дисципліни:

знати:

- ✓ загальну характеристику головних напрямків психотерапії. Поняття методу психотерапії;
- ✓ терапевтичні чинники психотерапії. Критерії ефективності психотерапії;
- ✓ різновиди психотерапії;
- ✓ стан підліткової психотерапії на сучасному етапі її розвитку;
- ✓ етапи розвитку підліткової психотерапевтичної науки;
- ✓ структуру особистості в контексті застосування підліткової психотерапії;
- ✓ методи психологічного дослідження психіки дитини та підлітка; суть проблеми виникнення та розвитку психічних та психосоматичних розладів у дітей та юнацтва;
- ✓ природу та сутність психічних та психосоматичних розладів у підлітків;
- ✓ свідомі та несвідомі форми прояву особистісних та внутрішньопсихологічних конфліктів у підлітків та їх особливості;
- ✓ сутність особистості підлітка; основні теорії особистості, в контексті підліткової психотерапії;
- ✓ основні форми допомоги підлітку та його оточенню в контексті підліткової психотерапії;
- ✓ закономірності перебігу окремих психічних явищ та їх взаємозв'язок;

вміти:

- ✓ працювати з науковою літературою;
- ✓ вступати у наукові дискусії, демонструючи як наукові знання, так і власну позицію;
- ✓ складати програму конкретного психологічного дослідження;
- ✓ застосовувати сімейну психотерапію у роботі з підлітком;

- ✓ активізувати знання з психотерапії підлітків при вивченні інших психологічних дисциплін;
- ✓ виконувати порівняльний аналіз методів психотерапії;
- ✓ розуміти як працюють методи психотерапії;
- ✓ використовувати різні методи особистісної психотерапії у роботі з підлітком;

V. Короткий зміст дисципліни

Тема 1. Психологічні проблеми підліткового віку. Загальна характеристика підліткового віку. Підліткова криза та особливості її проходження. Функціональні можливості дітей підліткового віку. Самооцінка зовнішності, фізичне «Я» у підлітків. Психологічні особливості сексуального розвитку у підлітковому віці.

Тема 2. Підлітки групи ризику. Проблема групи ризику серед підлітків. Допомога підліткам з акцентуаціями характеру. Хімічна залежність у підлітків. Суїцидальна поведінка у дітей підліткового віку.

Тема 3. Психотерапія та психокорекція у підлітків. Структура особистості підлітка в контексті використання підліткової психотерапії. Використання особистісної психотерапії у роботі з підлітками. Основні засади сімейної психотерапії та інтеграція їх у підлітковій психотерапії. Методи групової психокорекції та психотерапії. Основні напрямки ігрової психотерапії у підлітків. Особливості проведення казкотерапії у дітей підліткового віку. Арт-терапевтична робота з дітьми і підлітками. Робота з підлітками, які пережили емоційне насилля. Робота з підлітками, які пережили фізичне насилля. Робота з підлітками, які пережили психологічне насилля.

Тема 4. Підліткова групова психотерапія. Спостереження за міжособистісною взаємодією підлітків в психотерапії. Особливості спілкування між підлітками в підлітковій психотерапії. Створення малюнку “Ідеальний кабінет дитячого психотерапевта”.

Тема 5. Психологічні особливості сімейної психотерапії. Етика сімейної психотерапії. Складання схем співбесіди з сім'єю підлітка для виявлення психотравмуючих факторів. Складання таблиці “Подолання психотравмуючих сімейних факторів психічного розвитку підлітка”. Складання порад для батьків підлітка з профілактики сімейних чинників порушення психічного розвитку дітей.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який забезпечуватиме викладання курсу
Кафедра психології і педагогіки, факультет педагогіки і психології, викл. Халько М.С.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредитів ECTS).

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни

1. Алябьева Е.А. Психогимнастика в детском саду: Методические материалы в помощь психологам и педагогам / Алябьева Е.А. - М.: ТЦ Сфера, 2003. - 88 с.
2. Бурлачук Л.Ф. Психотерапия. Психологические модели: учебник для вузов / Л. Ф. Бурлачук Л. Ф. - 2-е изд., стер. - СПб. [и др.] : Питер, 2007. - 480 с.
3. Гнездилов А. В. Авторская сказкотерапия. Дым старинного камина (сказки доктора Балу) / Гнездилов А. В. - СПб.: Речь, 2003. - 292 с.
4. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Формы и методы работы со сказками / Т. Д. Зинкевич-Евстигнеева. - СПб. : Речь, 2008. - 235 с.
5. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Игры в сказкотерапии / Т. Д. Зинкевич-Евстигнеева, Т. М. Грабенко. — СПб., Речь, 2006. 208 с.
6. Киселева М. В. Арт-терапия в работе с детьми: Руководство для детских психологов, педагогов, врачей и специалистов, работающих с детьми / Киселева М. В. — СПб.: Речь, 2006. — 160 с,
7. Копытин А. И. Основы арт-терапии / Копытин А. И. - СПб.: Лань, 1999. - 256 с.
8. Копытин А. И. Теория и практика арт-терапии / Копытин А. И. - СПб.: Питер, 2002. - 368 с.

9. Лэндрет Г.Л. Игровая терапия: Искусство отношений / Лэндрет Г.Л.- М: МПА, 1994. - 202 с.
10. Макаров В.В. Психотерапия нового века / В. В. Макаров. - М. : Академический Проект : Профессиональная психотерапевтическая лига, 2001. - 492 с.
11. Панфилова М. А. Игротерапия общения: тесты и коррекционные игры. Практическое пособие для психологов, педагогов и родителей / Панфилова М. А. — М.: «Издательство ГНОМид», 2001. — 160 с.
12. Рудестам К. Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика / Пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. Л. П. Петровской. 2-е изд. М.: Прогресс, 1993. - 384 с.
13. Сатир В. Психотерапия семьи / В. Сатир ; пер. И. Авидон, О. Исакова ; ред. Л. Янковский. - С.Пб. : Ювента, 1999. - 284 с.
14. Соколов Д.Ю. Сказки и сказкотерапия / Д. Ю. Соколов. - 2.изд., испр. и доп. - М. : Класс, 1997. - 160 с.
15. Старшенбаум Г.В. Психотерапия в группе / Старшенбаум Г.В. – М.: Изд-во Института психотерапии, 2005. – 320 с.
16. Ткач Р. М. Сказкотерапия детских проблем / Ткач Р. М. — СПб.: Речь; М.: Сфера, 2008. — 118 с.
17. Франкл В.. Психотерапия на практике / В. Франкл ; пер.с нем. М. Паньков, В. Певчев. - СПб. : Речь, 2001. - 251 с.

IX. Метод навчання: лекції, семінарські та лабораторні заняття із застосуванням інформаційних технологій: тренування по FACS, робота з піктограмами тощо. Консультації (згідно розкладу).

X. Система оцінювання

Поточний контроль: оцінювання виконання практичних завдань, 2-х модульних тестових завдань, виконання творчих індивідуальних завдань.

XI. Реєстрація на навчальну дисципліну